JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
30 päivänä huhtikuuta 1996 *

A Johdanto

1. Yhteisöjen tuomioistuimella on ensimmäisen kerran tilaisuus nyt käsiteltävänä olevassa asiassa sekä asiassa C-11/95, jossa annan myös ratkaisuehdotukseni tänään, ottaa kantaa televisiotoimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annettuun neuvoston direktiiviin 89/552/ETY [1] (jäljempänä direktiivi) liittyviin keskeisiin ongelmiin.

Yhteisön oikeuden asiaan liittyvät säännökset

2. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että televisiolähetyksiä — mainokset mukaan lukien — pidetään EY:n perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan mukaisina palveluina. [2] Näillä määräyksillä suojatun palvelujen tarjoamisen vapauden periaate soveltuu myös silloin, kun jäsenvaltioon sijoittautunut kaapeliverkon käyttäjä lähettää toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden lähettäjien tarjoamia televisio-ohjelmia. [3]

3. Direktiivin tavoitteena on pääasiallisesti poistaa palvelujen tarjoamisen vapauden esteet televisioalalla. [4] Sen perustelukappaleissa todetaan tältä osin seuraavaa:

[9] "[Y]leisradiolähetystoiminnan harjoittajien ja kaapelitelevisiotoiminnan harjoittajien toimintaa koskevissa jäsenvaltioiden laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä on eroja, joista jotkin saattavat estää lähetysten vapaata liikkuvuutta yhteisössä ja vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla,

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — EYVL L 298, s. 23.

2 — Ks. asia 155/73, Sacchi, tuomio 30.4.1974 (Kok. 1974, s. 409, 6 kohta).

3 — Asia 352/85, Bond van Adverteerders ym., tuomio 26.4.1988 (Kok. 1988, s. 2085, 14—17 kohta).

4 — Vrt. asia C-412/93, Lecrerc-Siplec, tuomio 9.2.1995 (Kok. 1995, I-179, 28 kohta). Ks. myös EFTA-tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa E-8/94 ja E-9/94, Forbrukerombudet v. Mattel Scandinavia A/S ja Lego Norge A/S 16.6.1995 antama tuomio, 22 kohta.

[10] perustamissopimuksen mukaisesti on poistettava kaikki tällaiset rajoitukset, jotka estävät lähetystoiminnan vapautta yhteisössä,

[11] tämän poistamisen on tapahduttava yhtä aikaa sovellettavien lakien yhteensovittamisen kanssa; yhteensovitettaessa on pyrittävä helpottamaan kyseisen toiminnan ammattimaista harjoittamista ja, yleisemmin, tietojen ja ideoiden vapaata liikkuvuutta yhteisössä,

[12] on sen vuoksi tarpeen ja riittävää, että kaikissa televisiolähetyksissä noudatetaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, josta ne ovat peräisin, — —". [5]

Direktiivissä säädetään neuvoston esittämien perusteiden mukaan "vähimmäissäännöt televisio-ohjelmien lähettämisen vapauden takaamiseksi". Jäsenvaltiot ovat toimivaltaisia ohjelmatoiminnan organisoinnin ja rahoituksen sekä ohjelmien sisällön osalta. [6] Tähän liittyen perustelukappaleissa todetaan seuraavaa:

[14] "[Y]hteismarkkinoilla on tarpeen, että kaikissa yhteisöstä peräisin olevissa ja siellä vastaanotettaviksi tarkoitetuissa lähetyksissä, ja erityisesti toisessa jäsenvaltiossa vastaanotettaviksi tarkoitetuissa lähetyksissä noudatettaisiin lähetysten alkuperämaan niitä säännöksiä, joita sovelletaan kyseisessä jäsenvaltiossa yleisölle tarkoitettuihin lähetyksiin, sekä tämän direktiivin säännöksiä,

[15] vaatimus, että sen jäsenvaltion, josta lähetys on peräisin, olisi varmistettava, että lähetykset ovat tämän direktiivin mukaisesti yhteensovitetun kansallisen lainsäädännön mukaisia, on yhteisön oikeuden mukaan riittävä takaamaan lähetysten vapaa liikkuvuus ilman, että vastaanottavissa jäsenvaltioissa tulisi suorittaa samoin perustein valvonta toiseen kertaan; kuitenkin vastaanottava jäsenvaltio voi poikkeustapauksessa ja erityisin edellytyksin väliaikaisesti estää televisiolähetysten edelleenlähettämisen, — —". [7]

4. Direktiivin I luvun muodostavassa 1 artiklassa määritellään eri käsitteitä. Muun muassa siinä määritellään, mitä direktiivissä tarkoitetaan käsitteellä "televisiolähetys".

5 — Direktiivin 9.—12. perustelukappale. Olen selvyyden vuoksi lisännyt kulloisenkin numeron hakasulkeisiin.

6 — Direktiivin 13. perustelukappale.

7 — Direktiivin 14. ja 15. perustelukappale.

Televisiolähetyksellä tarkoitetaan artiklan mukaan "yleisön vastaanotettaviksi tarkoittujen televisio-ohjelmien alkuperäistä lähetystä koodaamattomana tai koodattuna, johtoa pitkin tai vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä, satelliittilähetys mukaan lukien."

valtion myöntämää satelliittikapasiteettia tai siinä sijaitsevaa satelliittilähetysasemaa,

ovat niiden säännösten mukaisia, joita sovelletaan kyseisessä jäsenvaltiossa yleisölle tarkoitettuihin televisiolähetyksiin.

5. Direktiivin II luku (Yleiset säännökset) sisältää 2 ja 3 artiklan. Nämä säännökset kuuluvat seuraavasti:

2. Jäsenvaltioiden on taattava alueellaan vapaus vastaanottaa toisten jäsenvaltioiden televisiolähetyksiä, eivätkä ne saa rajoittaa lähetysten edelleenlähettämistä sellaisin perustein, jotka kuuluvat tässä direktiivissä yhteensovitettuihin aloihin. Jäsenvaltiot voivat väliaikaisesti estää televisiolähetysten edelleenlähettämisen, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

"2 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että kaikki televisiolähetykset, joita lähettävät

a) toisesta jäsenvaltiosta tulevassa televisiolähetyksessä rikotaan ilmiselvästi, törkeästi ja vakavasti 22 artiklan määräyksiä;

— kyseisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat tai

b) televisiolähetystoiminnan harjoittaja on edeltävien 12 kuukauden aikana rikkonut kyseistä määräystä vähintään kaksi kertaa;

— televisiolähetystoiminnan harjoittajat, jotka kuulumatta minkään jäsenvaltion lainkäyttövaltaan käyttävät kyseisen jäsenvaltion lähetystaajuutta taikka jäsen-

c) kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut kirjallisesti televisiolähetystoiminnan harjoittajalle ja komissiolle väitetystä rikkomisesta ja aikeestaan rajoittaa edelleenlähettä-

mistä, jos tällaista rikkomista tapahtuu uudelleen;

d) lähettävän valtion ja komission kuulemisessa ei ole saatu aikaan sovintoratkaisua 15 päivän kuluessa c alakohdassa tarkoitetusta ilmoituksesta lukien ja väitetty rikkominen jatkuu.

Komissio varmistaa, että estäminen on yhteisön oikeuden mukainen. Se voi kiireellisessä tapauksessa kehottaa kyseistä jäsenvaltiota lopettamaan estämisen, jos se ei ole yhteisön oikeuden mukainen. Tämä säännös ei estä minkään menettelyn, oikeuskeinon tai kyseisestä rikkomisesta aiheutuvan seuraamuksen soveltamista siinä jäsenvaltiossa, jonka lainkäyttövaltaan kyseinen televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu.

3. Tätä direktiiviä ei sovelleta niihin lähetyksiin, jotka on tarkoitettu vastaanotettaviksi yksinomaan muissa valtioissa kuin jäsenvaltioissa ja joita ei vastaanoteta suoraan tai välillisesti yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa.

3 artikla

1. Jäsenvaltioiden on voitava antaa lainkäyttövaltaansa kuuluviin televisioyhtiöihin sovellettavia tarkempia tai tiukempia sääntöjä tässä direktiivissä tarkoitettujen alojen osalta.

2. Jäsenvaltioiden on aiheellisin keinoin ja lainsäädäntönsä mukaisesti varmistettava, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat noudattavat tämän direktiivin säännöksiä." [8]

6. Direktiivin III luvun (Televisio-ohjelmien jakelun ja tuotannon edistäminen) 4—9 artiklan säännösten, joiden tarkoituksena on varmistaa, että "eurooppalaisella tuotannolla on suurin osa kaikkien jäsenvaltioiden televisio-ohjelmien lähetysajasta" [9]. Lisäksi on edistettävä "uusien televisiotuotannon lähteiden" [10] perustamista yhteisössä niin, että riippumattomille tuottajille varataan osa lähetysajasta tai televisiolähetystoiminnan harjoittajille tarkoitetusta rahoituksesta.

8 — Kuten julkisasiamies Jacobs on todennut asiassa C-412/93, Leclerc-Siplec, 24.11.1994 antamassaan ratkaisuehdotuksessa (Kok. 1995, s. I-182, alaviite 49), 3 artiklan 1 kohdan englanninkielisessä versiossa on käännösvirhe (tämän version mukaan jäsenvaltioilla olisi nimittäin mahdollisuus määrätä niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat antamaan tarkempia tai tiukempia sääntöjä, kun taas muiden kieliversioiden mukaan tällaisten sääntöjen antaminen kuuluu jäsenvaltioille).

9 — Direktiivin 20. perustelukappale.

10 — Vrt. direktiivin 24. perustelukappale.

7. Direktiivin 4 artiklassa säädetään tämän vuoksi, että jäsenvaltioiden on varmistettava "mahdollisuuksien mukaan ja tarkoituksenmukaisin keinoin", että televisiotoiminnan harjoittajat varaavat eurooppalaisille teoksille [11] suurimman osan lähetysajastaan, johon ei lueta uutisille, urheilutapahtumille, kilpailunomaisille viihdeohjelmille, mainoksille ja tekstitelevisiopalveluille varattua aikaa (1 kohta). Jos tätä osuutta ei voida saavuttaa, osuus ei saa ainakaan olla pienempi kuin kyseisen jäsenvaltion osuus vuonna 1988 tai 1990 (2 kohta).

Direktiivin 5 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava "mahdollisuuksien mukaan ja aiheellisin keinoin", että televisiotoiminnan harjoittajat varaavat vähintään 10 prosenttia lähetysajastaan tai vähintään 10 prosenttia ohjelmistobudjetistaan eurooppalaisille, televisiolähetystoiminnan harjoittajista riippumattomien tuottajien valmistamille teoksille.

8. Direktiivin IV luku (10—21 artikla) sisältää televisiomainontaa ja sponsorointia koskevia säännöksiä.

9. Direktiivin V luku (22 artikla) koskee alaikäisten suojelua. Jäsenvaltioiden on sen mukaan toteutettava aiheelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvien televisiolähetystoiminnan harjoittajien lähetyksissä ei ole ohjelmia, "jotka saattaisivat vahingoittaa alaikäisten fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystä, eikä varsinkaan pornografiaa tai aiheetonta väkivaltaa sisältäviä ohjelmia".

10. Direktiivin VI luku (23 artikla) koskee vastineoikeutta. Direktiivin VII luvussa (24—27 artikla) ovat loppusäännökset. Direktiivin 25 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava voimaan direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset 3.10.1991 mennessä. Jäsenvaltioiden on direktiivin 25 artiklan 2 kohdan mukaan toimitettava direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

Euroopan neuvoston yleissopimus

11. Euroopan neuvosto teki 5.5.1989 Euroopan yleissopimuksen rajat ylittävistä televisiolähetyksistä. [12] Direktiivin neljännessä

11 — Tämä käsite määritellään direktiivin 6 artiklassa.

12 — Tämän yleissopimuksen ranskan- ja englanninkielinen teksti sekä saksankielinen käännös on julkaistu *Bundesgesetzblatt* II 1994:ssä, s. 639.

perustelukappaleessa viitataan tähän yleissopimukseen. [13]

12. Yleissopimuksessa on muun muassa seuraavat määräykset:

"2 artikla

Käytetyt käsitteet

Tässä yleissopimuksessa:

a. 'lähettäminen' tarkoittaa maanpäällisen lähettimen, kaapelin tai satelliitin välityksellä suojatussa tai suojaamattomassa muodossa tapahtuvaa televisio-ohjelmapalvelujen alkuperäistä lähettämistä yleisön vastaanotettavaksi. Käsite ei kata kohdennettuja vientintäpalveluja;

— —

c. 'televisiolähetystoiminnan harjoittaja (broadcaster)' tarkoittaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka kokoaa yleisön vastaanotettavaksi tarkoitetut televisio-ohjelmapalvelut ja lähettää ne itse tai lähetyttää ne kokonaisina ja muuttamattomina kolmannelle sopimuspuolelle;

d. 'ohjelmapalvelu' tarkoittaa edellisessä kappaleessa tarkoitetun lähettäjän tarjoaman yksittäisen palvelun kaikkien osien muodostamaa kokonaisuutta;

— —

3 artikla

Soveltamisala

Tämä yleissopimus koskee kaikkia ohjelmapalveluja, jotka lähetetään tai edelleenlähetetään sopimuspuolen lainsäädäntövaltaan kuuluvien yksiköiden toimesta tai sopimuspuolen lainsäädäntövaltaan kuuluvilla teknisillä keinoilla joko kaapelin, maanpäällisen lähettimen tai satelliitin kautta ja jotka voidaan suoraan tai epäsuorasti vastaanottaa yhdessä tai useammassa muussa sopimuspuolena olevassa maassa.

— —

5 artikla

Lähettävän sopimuspuolen velvollisuudet

1.Kunkin lähettävän sopimuspuolen on asianmukaisin keinoin ja toimivaltaisten elintensä kautta varmistettava, että kaikki sen

13 — Tämä perustelukappale kuuluu seuraavasti: "Euroopan neuvosto on hyväksynyt Euroopan yleissopimuksen rajat ylittävistä televisiolähetyksistä".

lainsäädäntövaltaan kuuluvan yksikön toimesta tai sen lainsäädäntövaltaan kuuluvin teknisin keinoin 3 artiklassa määritellyillä tavoilla lähetetyt ohjelmapalvelut täyttävät tämän yleissopimuksen ehdot.

iii. jossa televisiotoiminnan harjoittajan toimipaikka sijaitsee, kun vastuuta ei i ja ii alakohdan mukaan ole osoitettavissa.

— —

2. Tässä yleissopimuksessa lähettävällä sopimuspuolella tarkoitetaan:

27 artikla

Muut kansainväliset sopimukset ja järjestelyt

a. maanpäällisten lähetysten osalta sopimuspuolta, jonka alueella alkuperäinen lähetys tapahtuu;

1. Keskinäisissä suhteissaan Euroopan talousyhteisön jäseninä olevien sopimuspuolten on sovellettava yhteisön määräyksiä, eikä niiden sen vuoksi tule soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä paitsi siinä tapauksessa, että ei ole olemassa kyseistä erityisaihetta koskevaa yhteisön määräystä.

b. satelliittilähetysten osalta sopimuspuolta,

— —".

i. jonka alueella satelliitin lähettävä maa-asema sijaitsee,

Yhdistyneen kuningaskunnan asiaa koskeva lainsäädäntö

ii. joka antaa luvan taajuuden tai satelliittikapasiteetin käyttämiseen silloin, kun satelliitin lähettävä maa-asema sijaitsee valtiossa, joka ei ole tämän yleissopimuksen sopimuspuoli,

13. Itsenäisten toiminnanharjoittajien ohjelmapalvelujen (television services) suorittamista Yhdistyneessä kuningaskunnassa säädellään vuoden 1990 *Broadcasting Act*in

(televisiolähetyksistä vuonna 1990 annettu laki) ensimmäisessä osassa. [14] Laissa säädetään tätä varten perustettavaksi toimikunta (Independent Television Commission, jäljempänä ITC), jolle on uskottu tärkeitä tehtäviä.

Tässä laissa on myös säännöksiä direktiivin täytäntöönpanosta kyseisellä alalla. Siten esimerkiksi lain 16 luvun 2 pykälän g ja h momentin tarkoituksena on panna täytäntöön direktiivin 4 ja 5 artiklan säännökset.

14. Lain 13 luvun mukaan itsenäiset toiminnanharjoittajat voivat suorittaa ohjelmapalveluja vain, jos niillä on siihen tarvittava lupa. Tämän luvan myöntää ITC.

15. Vuoden 1990 *Broadcasting Act*in ensimmäisen osan kolmannessa osastossa (43—45 luvut) on satelliitin välityksellä lähetettäviä televisio-ohjelmia koskevia säännöksiä. Lain 43 luvussa erotetaan tältä osin kaksi eri televisiolähetysten lajia. Kumpaakin pidetään laissa tarkoitettuina "televisio-ohjelmapalveluina", joten ne ovat luvanvaraisia. Säännöksessä esitetään myös perusteet sen määrittämiseksi, kumpaan ryhmään lähetys kuuluu, seuraavasti:

— Lain 43 luvun 1 pykälän mukaan kyseessä on "sisäinen satelliittipalvelu" (domestic satellite service, jäljempänä DSS), kun televisiolähetys lähetetään Yhdistyneestä kuningaskunnasta satelliitin välityksellä a) Yhdistyneelle kuningaskunnalle kuuluvalla taajuudella ja b) se on tarkoitettu Yhdistyneen kuningaskunnan väestön vastaanotettavaksi;

— lain 43 luvun 2 pykälän mukaan kyseessä on "muu kuin sisäinen satelliittipalvelu" (non-domestic satellite service, jäljempänä NDSS), kun televisiolähetys lähetetään satelliitin välityksellä

a) Yhdistyneestä kuningaskunnasta koko Yhdistyneen kuningaskunnan tai jonkun muun yhteisön jäsenvaltion väestön vastaanotettavaksi eikä sitä lähetetä Yhdistyneelle kuningaskunnalle kuuluvalla taajuudella; tai

b) Yhdistyneen kuningaskunnan tai jonkun muun yhteisön jäsenvaltion väestön vastaanotettavaksi paikalta, joka ei sijaitse Yhdistyneessä kuningaskunnassa eikä missään muussakaan

14 — 1.11.1990 annettu *Broadcasting Act*. Kuten vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 2 luvun 1 pykälän a momentista ilmenee, se koskee kaikkia televisiotoiminnan harjoittajia BBC:tä ja (Walesissa toimivaltaista) Welsh Authorityä lukuun ottamatta (ks. viimeksi mainitun osalta lain 56 luku ja sitä seuraavat luvut).

yhteisön jäsenvaltiossa, kun lähetykset koostuvat ohjelmista, jotka toimittaa Yhdistyneessä kunigaskunnassa toimiva henkilö, jolla on ohjelmiston toimittamisen valvontavalta.

16. Laissa on säädetty lupien myöntämisestä DSS:lle ja NDSS:lle eri perustein. Lain 44 luku koskee lupien myöntämistä DSS:lle. Tämän säännöksen 3 pykälässä todetaan muun muassa, että DSS:ään sovelletaan lain 16 luvun 2 pykälän g ja h momentin säännöksiä. Näissä säännöksissä säädetään, että ohjelmien, joihin niitä sovelletaan, on täytettävä (muun muassa) seuraavat edellytykset:

"g) asianmukaisen osuuden tämän ohjelmiston ohjelmista on oltava eurooppalaista tuotantoa; ja

h) vuosittaisesta (vaadittujen edellytysten mukaisten ohjelmien) lähetysajasta vähintään 25 prosenttia on jaettava erilaisille itsenäisille produktioille".

NDSS:ään sovelletaan lain 45 lukua. Tässä luvussa ei ole mitään 44 luvun 3 pykälää vastaavaa säännöstä.

17. Vuoden 1990 *Broadcasting Act*in ensimmäisen osan neljännessä kappaleessa on "luvanvaraisia ohjelmapalveluja" (licensable programme services) koskevia säännöksiä. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan niissä on kysymys palveluista, jotka muodostuvat ohjelmien saattamisesta käytettäviksi kaapeliverkon välityksellä ja jotka eivät kuulu vuoden 1990 *Broadcasting Act*in minkään muun säännöksen soveltamisalaan.

Lupien myöntämisestä näille palveluille säädetään lain 47 luvun 2 pykälässä.

18. Vuoden 1990 *Broadcasting Act*in toinen osa (72 luku ja sitä seuraavat luvut) koskee niin sanottuja "paikallisia toimituspalveluja" (local delivery services), joille on myös saatava ITC:n myöntämä lupa. Lain 79 luvun 2 pykälä koskee tässä yhteydessä vastaavia palveluja, jotka muodostuvat ulkomaisten satelliittiohjelmien lähettämisestä tai jotka sisältävät tällaisia ohjelmia.

19. Lopuksi on vielä mainittava lain 188 luku. Tämän säännöksen mukaan toimivaltainen ministeriö voi määrätä ITC:n toteuttamaan Yhdistyneen kuningaskunnan kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi vaadittavat toimenpiteet.

Menettelyn kulku

20. Komissio tuli vuoden 1990 *Broadcasting Act*in säännöksiä tutkittuaan siihen tulokseen, että Yhdistynyt kuningaskunta on jättänyt panematta asianmukaisesti täytäntöön useat direktiivin artikloista. Komissio osoitti 3.11.1992 Yhdistyneelle kuningaskunnalle kirjelmän, jossa se kehotti Yhdistynyttä kuningaskuntaa EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisesti esittämään huomautuksensa komission väitteistä. Yhdistynyt kuningaskunta otti näihin väitteisiin kantaa 10.2.1993 päivätyssä kirjeessään.

21. Komissio osoitti Yhdistyneelle kuningaskunnalle 30.9.1993 perustellun lausunnon, johon Yhdistynyt kuningaskunta vastasi 25.1.1994 päivätyllä kirjeellään.

22. Komissio nosti perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla 28.7.1994 yhteisöjen tuomioistuimessa nyt käsiteltävänä olevan kanteen. Komissio vaati tässä kanteessa yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Yhdistynyt kuningaskunta on jättänyt noudattamatta direktiivin 2 artiklan 1 kohdan sekä 3 artiklan 2 kohdan mukaisia jäsenyysvelvoitteitaan, koska

a) se on satelliittien välityksellä tapahtuvien televisiolähetysten osalta ottanut käyttöön vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 43 luvussa mainitut perusteet niiden satelliittien välityksellä toimivien televisiolähetystoiminnan harjoittajien määrittämiseksi, jotka kuuluvat Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttövaltaan, ja koska se on tämän lainkäyttövallan rajoissa soveltanut erilaista järjestelmää sisäisiin satelliittipalveluihin ja muihin kuin sisäisiin satelliittipalveluihin,

ja

b) koska se on valvonut toisen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvan televisiolähetystoiminnan harjoittajan lähettämiä ohjelmia silloin, kun kyseiset ohjelmat on lähetetty muun kuin sisäisen satelliittipalvelun välityksellä tai kun niitä on tarjottu yleisölle luvanvaraisina ohjelmapalveluina tai paikallisen palvelun välityksellä.

Komissio on lisäksi vaatinut, että Yhdistynyt kuningaskunta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

23. Vastaaja vaatii, että kanne hylätään. Ranskan tasavalta on väliintulijana komission väitteiden tueksi.

B Kannanotto

Kanteen rajoittaminen

24. Yhdistynyt kuningaskunta on vastineessaan väittänyt, että komission kanne perustuu kansallista lainsäädäntöä koskevaan väärinkäsitykseen siltä osin kuin se koskee vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 79 luvussa mainittuja paikallisia toimituspalveluja. Lain 79 luvun 2 pykälässä tarkoitetaan sen mukaan tässä yhteydessä ulkomaisia satelliittiohjelmia. Lain 79 luvun 5 pykälässä ja sitä koskevissa soveltamissäännöissä [15] tehdään kuitenkin selväksi, että tämä ei päde muista jäsenvaltioista satelliitin välityksellä lähetettäviin ohjelmiin.

25. Komissio on hyväksynyt tämän selityksen ja se totesi istunnossa yhteisöjen tuomioistuimelle luopuvansa tästä kanneperusteesta.

Yhteenveto komission esittämistä kanneperusteista

26. Tämän oikeudenkäynnin asianosaiset ovat yhtä mieltä siitä, että direktiivin järjestelmässä on "tarpeen ja riittävää", että "kaikissa televisiolähetyksissä noudatetaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, josta ne ovat peräisin" [16]. Kiistatonta on myös, että vastaus siihen kysymykseen, mikä jäsenvaltio kulloinkin on tässä tarkoitettu "valtio, josta lähetys on peräisin" [17], ilmenee direktiivin 2 artiklan 1 kohdasta. Asianosaiset ovat myös samaa mieltä siitä, että direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus sallia muista jäsenvaltioista tulevien lähetysten vapaa vastaanottaminen eivätkä ne saa estää tällaisten lähetysten edelleenlähettämistä direktiivillä säänneltyjen seikkojen perusteella 2 artiklan 2 kohdan mukaisia poikkeuksia lukuun ottamatta. Asianosaiset ovat näin samaa mieltä siitä, että jäsenvaltio (vastaanottava jäsenvaltio) ei saa tehdä toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien televisiolähetysten edelleenlähettämistä luvanvaraiseksi. [18]

Kuten olen todennut asiassa C-11/95 antamassani ratkaisuehdotuksessa, olen samaa mieltä näistä asianosaisten tässä asiassa esittämistä mielipiteistä.

27. Nyt käsiteltävänä olevan asian pääasiallinen riitakohta koskee sitä kysymystä, miten on tulkittava direktiivin 2 artiklan 1 kohtaa ja 3 artiklan 2 kohtaa, joissa kysymys on sen

15 — *Broadcasting (Foreign Satellite Programmes) (Specified Countries) Order* 1991 (SI 1991 Nr. 2124).

16 — Direktiivin 12. perustelukappale.

17 — Tukeudun tässä direktiivissä käytettyihin ilmaisuihin (vrt. sen 12. ja 14. perustelukappale). Omituista kylläkin, direktiivin saksankielisen version 15. perustelukappaleessa käytetään ilmaisua "Sendestaat" (lähettävä valtio), vaikka muissa kieliversioissa (esimerkiksi ranskan- ja englanninkielisissä) käytetään myös tässä kohdassa ilmaisua "valtio, josta lähetys on peräisin".

18 — Tämä kysymys on keskeinen edellä mainitussa asiassa C-11/95.

jäsenvaltion, josta lähetys on peräisin, "lainkäyttövaltaan" kuuluvista televisiolähetystoiminnan harjoittajista. Komissio on tältä osin sitä mieltä, että tässä tarkoitetaan niitä televisiolähetystoiminnan harjoittajia, jotka ovat sijoittautuneet kyseiseen jäsenvaltioon. Toisiin perusteisiin perustuvat vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 43 luvun säännökset ovat siksi ristiriidassa direktiivin kyseisten säännösten kanssa. Yhdistynyt kuningaskunta on sitä vastoin sitä mieltä, että jäsenvaltion "lainkäyttövaltaan" kuuluvilla televisiolähetystoiminnan harjoittajilla tarkoitetaan niitä toiminnanharjoittajia, jotka lähettävät ohjelmia kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevasta paikasta.

28. Komissio väittää, että vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 43 luku on lisäksi muistakin syistä direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ja 3 artiklan 2 kohdan säännösten vastainen. Ensinnäkin lain 43 luvussa käytetty vastaanottamisen peruste on merkityksetön sen kysymyksen kannalta, minkä jäsenvaltion lainkäyttövaltaan televisiolähetystoiminnan harjoittaja direktiivin mukaan kuuluu. Toiseksi kansallisessa laissa ei varmisteta sitä, että kolmansista maista tulevat lähetykset, jotka on tarkoitettu toisessa jäsenvaltiossa koko väestön vastaanotettaviksi ja jotka käyttävät samalla Yhdistyneen kuningaskunnan lähetystaajuutta, ovat Yhdistyneessä kuningaskunnassa vastaanotettaviksi tarkoitettuihin lähetyksiin sovellettavan lainsäädännön mukaisia. Lopuksi DSS:n ja NDSS:n välisellä erottelulla rikotaan myös direktiivin 2 artiklan 1 kohtaa, jossa jäsenvaltiot velvoitetaan varmistamaan, että *kaikki* televisiolähetykset, joita valtion lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat lähettävät, ovat niiden säännösten mukaisia, joita sovelletaan yleisölle tarkoitettuihin televisiolähetyksiin.

29. Yhdistynyt kuningaskunta kiistää nämä väitteet. Komission ensimmäisen väitteen osalta se toteaa, että lain 43 luvun 1 pykälän säännökset ovat tällä hetkellä merkityksettömiä. Lain 43 luvun 2 pykälän viittaus vastaanottamisen perusteeseen on siinä vain lain soveltamisalan rajoittamista varten, kuten direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa säädetään. Komission toisesta väitteestä vastaaja toteaa, että sellainen rikkominen toteutuisi vain siinä oletuksenvaraisessa ja epätodennäköisessä tilanteessa, että Yhdistynyt kuningaskunta sallisi kolmannen maan televisiolähetystoiminnan harjoittajan käyttää sellaista lähetystaajuutta ilman valvontaa.

Viimeisestä väitteestä Yhdistynyt kuningaskunta on sitä mieltä, että direktiivin perusteella NDSS:n osalta on sallittua säätää lievempi järjestelmä. Se lisää kuitenkin, että vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 188 luvun mukaan toimivaltaisen ministeriön on mahdollista määrätä ITC velvoittamaan NDSS noudattamaan direktiivin 4 ja 5 artiklaa. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kysymys siitä, käytetäänkö tätä toimivaltaa todella.

30. Komissio väittää lopuksi, että vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 44 ja 45 luvussa rikotaan direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa suojattua oikeutta televisiolähetysten vapaaseen vastaanottamiseen ja vapaaseen edelleenlähettämiseen siltä osin kuin lain 43 luvun mukainen määritelmä koskee myös muiden jäsenvaltioiden lainkäyttövaltaan

kuuluvia televisiolähetystoiminnan harjoittajia. Myös televisiopalvelujen luvanvaraisuus on direktiivin 2 artiklan 2 kohdan vastaista, koska tällaiset televisiopalvelut voivat sisältää lähetyksiä, jotka toisen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluva televisiolähetystoiminnan harjoittaja on alunperin lähettänyt.

31. Yhdistynyt kuningaskunta on sitä vastoin sitä mieltä, että direktiivin 2 artiklan 2 kohta vain tukee sen esittämää 2 artiklan 1 kohdan tulkintatapaa. Kansalliset säännökset koskevat televisiolähetysten levitystä Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Direktiivin 2 artiklan 2 kohta koskee kuitenkin "toisten jäsenvaltioiden" televisiolähetyksiä.

Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan tulkinta

32. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetään, että televisiolähetysten valvontaan toimivaltainen jäsenvaltio, josta lähetykset ovat peräisin, on se jäsenvaltio, jonka "lainkäyttövaltaan" kyseinen televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu. Tämän säännöksen toisessa luetelmakohdassa esitetään muita liityntäperusteita vain sitä tapausta varten, että televisiolähetystoiminnan harjoittaja ei kuulu jäsenvaltion lainkäyttövaltaan. Tämän vuoksi on tutkittava, mitä tarkoitetaan käsitteellä jäsenvaltion "lainkäyttövalta" tässä yhteydessä.

Sanamuoto

33. Kyseessä olevaa käsitettä ei määritellä direktiivissä. Myöskään direktiivin säännösten tai perustelukappaleiden sanamuodosta ei voida tehdä tältä osin mitään yksiselitteistä päätelmää. Tämä pätee erityisesti direktiivin perustelukappaleisiin. Jos tarkastellaan direktiivin eri kieliversioiden 12., 14. tai 15. perustelukappaletta, voidaan todeta, että niissä on ilmaisuja, jotka viittaavat pääasiallisesti lähetysten *alkuperämaahan* [19] tai siihen *maahan, josta ne ovat peräisin* [20]. On todettava paikkansa pitäväksi vastaajan väite siitä, että nämä ilmaisut voidaan hyvin yhdistää siihen teoriaan, jonka lähtökohtana on jäsenvaltio, jossa kyseiset televisiolähetykset todellakin lähetetään ensimmäisen kerran, joko maanpäällisen lähettimen, kaapelin tai satelliitin välityksellä. Jos tällainen lähettäminen tapahtuu esimerkiksi Ranskassa, silloin Belgiassa ja muissa vastaanottavissa jäsenvaltioissa olisi kysymys direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa käytetyn ilmaisun mukaisesti "toisesta jäsenvaltiosta tulevasta televisiolähetyksestä". Toisin kuin vastaaja väittää, myös komission esittämä tulkinta on kuitenkin yhteensoveltuva tämän ilmaisun kanssa ilman, että kyseiset ilmaisut saisivat näin keinotekoisen ja väkinäisen merkityksen. Asianosaisten itsensä käyttämän esimerkin valossa voidaan todeta, että jos Ranskaan sijoittautuneen televisiolähetystoiminnan harjoittajan lähetys levitetään Belgiasta käsin, voidaan tukea

19 — Vrt. 12. perustelukappale: "Ursprung" (saksankielinen versio). Ks. myös 14. perustelukappale: "Ursprungsmitgliedstaat" (saksankielinen versio), "originating Member State" (englanninkielinen versio), "Etat membre d'origine" (ranskankielinen versio), "Estado miembro de origen" (espanjankielinen versio), "Estado-membro de origem" (portugalinkielinen versio) ja "Stato membre d'origine" (italiankielinen versio). Näitä ilmaisuja käytetään myös 15. perustelukappaleessa saksankielistä versiota lukuunottamatta.

20 — Ks. 12. perustelukappale: "Member State from which they emanate" (englanninkielinen versio), "État membre dont elles émanent" (ranskankielinen versio), "Estado-membro de onde provêm" (portugalinkielinen versio) ja "Estado miembro de que emanen" (espanjankielinen versio).

täysin sitä kantaa, että tällaisen lähetyksen *alkuperä* on Ranskassa tai että lähetys *on sieltä peräisin.*

34. Myös tietyt selvästi Yhdistyneen kuningaskunnan kantaa tukevat ilmaisut [21] käyvät kuitenkin ilmi eri kieliversioiden vertailusta. On kuitenkin huomattava, että tältä osin näyttää olevan kysymys poikkeuksista ja on perusteltua syytä epäillä, vastaavatko nämä ilmaisut sitä, mitä neuvosto on tarkoittanut. [22]

35. Myöskään direktiivin 1 artiklassa olevan "televisiolähetyksen" käsitteen määritelmän sanamuodosta, jota Yhdistynyt kuningaskunta on erityisesti painottanut vastaajan vastauksessaan, ei välttämättä ilmene, että vastaajan käsitys asiasta olisi oikea. Tosin on totta, että tämän määritelmän keskeinen osa on käsite "alkuperäinen lähetys", jolla voidaan ymmärtää tarkoitettavan tosiasiallista lähetystä. Tästä ei kuitenkaan mielestäni voida johtaa mitään olennaista tämän kysymyksen ratkaisevaa seikkaa. Direktiivin 2 artiklan 1 kohta ei nimittäin koske televisiolähetyksiä sellaisinaan, vaan jäsenvaltion lainsäädäntövaltaan kuuluvia *televisiolähetystoiminnan harjoittajia.*

36. Mielestäni ei voida myöskään tehdä päätelmiä komission viime vuonna tekemistä direktiivin muutosehdotuksista. [23] Komissio on niissä muun muassa ehdottanut tässä asiassa riidanalaisen säännöksen muuttamista. Ehdotetussa uudessa versiossa viitataan nimenomaisesti valtioon, johon televisiolähetystoiminnan harjoittaja on sijoittautunut. [24] Neuvosto ei ole vielä hyväksynyt tätä ehdotusta, joka on siksi voimassa olevan lain tulkinnan kannalta merkityksetön. Toisaalta tästä ehdotuksesta ei myöskään voida päätellä, että voimassa olevalla lailla olisi siitä poikkeava sisältö, koska ehdotustahan perustellaan sillä, että voimassa olevaa lakia on vain "selvennettävä". [25]

21 — Näin käsite "Sendestaat" saksankielisen version 15. perustelukappaleessa, hollanninkielisen version 12. ("Lid-Staat van waaruit zij worden uitgezonden"), 14. ja 15. ("Lid-Staat van uitzending") perustelukappale ja ilmaisu "dello Stato membro da cui sono emesse" italiankielisen version 12. perustelukappaleessa.

22 — Voidaan esimerkiksi havaita, että saksankielisen version 14. perustelukappaleessa käytetään mielestäni osuvaa ilmaisua "Ursprungsmitgliedstaat", 15. perustelukappaleessa on kuitenkin käytetty ilmaisua "Sendestaat", vaikka kaikista vertailemistani kieliversioista käy ilmi, että tältä osin kysymys on *jäsen*valtiosta (josta lähetys on peräisin).

23 — EYVL 1995 C 185, s. 4.

24 — Ehdotettu uusi versio kuuluu seuraavasti: "Jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat, jotka ovat sijoittautuneet kyseisen jäsenvaltion alueelle, jossa niillä on pysyvä laitos ja jossa ne harjoittavat tosiasiallista liiketoimintaa" (uuden version mukainen 2 artiklan 2 kohta). Yhdessä tämän kohdan kanssa on tarkasteltava direktiiviehdotuksen seitsemättä ja yhdeksättä perustelukappaletta. Siten sijouttautumisen peruste olisi asetettava "selkeästi pääperusteeksi, jonka mukaan määritellään jäsenvaltion lainkäyttövalta", jolloin se voidaan määritellä "joukolla aineellisia perusteita, kuten palvelujen tarjoajan pääkonttorin sijainti, paikka, jossa päätökset ohjelmapolitiikasta tavallisesti tehdään, ja lopullinen ohjauspaikka (toisin sanoen paikka, jossa yleisölle lähetettävä ohjelma kootaan lopullisesti), jos huomattava osa televisiotarjonnan harjoittamiseen tarvittavasta henkilökunnasta on samassa jäsenvaltiossa".

25 — Vrt. direktiiviehdotuksen seitsemäs perustelukappale.

Yhteys palvelujen vapaata tarjoamista koskevaan oikeuskäytäntöön

37. Komissio viittaa siihen, että televisiolähetyksiä on oikeuskäytännön mukaan pidettävä palveluina ja että direktiivin tavoitteena on edistää palvelujen vapaata liikkuvuutta tällä alalla. [26] Perustamissopimuksen 59 artikla ja sitä seuraavat artiklat koskevat toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden tietyn jäsenvaltion kansalaisten oikeuksia näiden palvelujen vastaanottajina. Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että 59 ja 60 artiklan soveltamisala määräytyy palvelun suorittajan ja palvelun vastaanottajan sijoittautumispaikan perusteella. [27] Komissio päättelee tästä, että direktiivin 2 artiklan 1 kohdan käsitettä "lainkäyttövalta" ei voida tulkita tavalla, joka eroaa olennaisesti siitä, miten yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut perustamissopimuksen 52, 59 ja 60 artiklan käsitettä "sijoittautuminen". Jos yhteisön lainsäätäjällä olisi ollut tarkoitus säädellä palvelujen vapaan liikkuvuuden esteiden poistamista televisiolähetysalalla toisella tavalla kuin muilla aloilla, se olisi antanut tästä yksityiskohtaiset säännöt.

38. Minusta tämä väite ei ole vakuuttava. Kuten vastaaja on huomauttanut, viittaus perustamissopimuksen 52 artiklaan ei ole relevantti, koska tässä asiassa on kysymys palvelujen tarjoamisen vapaudesta eikä suinkaan 52 artiklalla suojatusta sijoittautumisvapaudesta. Komission väitteet tuntuvat minusta kaikkea muuta kuin vakuuttavilta myös perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan osalta. Neuvosto on päättänyt direktiivin yhteydessä edistää palvelujen tarjoamisen vapautta televisiolähetysalalla siten, että televisiolähetystoiminnan harjoittajien lähetykset kuuluvat vain yhden ainoan jäsenvaltion eli sen valtion, josta ne ovat peräisin, lainkäyttövaltaan. Voidaankin olettaa, että tämän jäsenvaltion on oltava se, johon kyseessä oleva toiminnanharjoittaja on sijoittautunut. Neuvosto olisi kuitenkin mielestäni voinut yhtä hyvin päättää määritellä toimivaltaisen jäsenvaltion jonkin muun perusteen nojalla, kuten sen paikan perusteella, josta lähetys ensimmäisen kerran levitetään, jos palvelujen tarjoamisen vapauden varmistamisen tavoite olisi saavutettu myös tällä tavalla.

On vielä tutkittava, oliko asia todella näin. [28] Tässä yhteydessä riittää, kun todetaan, että neuvostolla ei ollut velvollisuutta pitää toimivaltaisena sitä jäsenvaltiota, johon kyseinen televisiotoiminnan harjoittaja on sijoittautunut. Näistä syistä tarkasteltavan säännöksen ja palvelujen tarjoamisen vapauden välinen suhde ei yksinään riitä sen toteamiseksi, että komission esittämä tulkinta direktiivin 2 artiklan 1 kohdasta olisi välttämättä oikea.

Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan säännösten systematiikka

39. Olennaisesti tärkeämpi on komission esittämä väite kyseisen säännöksen systema-

26 — Ks. edellä 2 ja 3 kohta.

27 — Asia 205/84, komissio v. Saksa, tuomio 4.12.1986 (Kok. 1986, s. 3755, 23 kohta).

28 — Ks. jäljempänä 58 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

tiikasta. Yhdistyneen kuningaskunnan mielestä lainkäyttövaltaisen jäsenvaltion määrittäminen riippuu siitä, mistä (1 artiklassa olevan "televisiolähetyksen" määritelmän mukainen) alkuperäinen lähetys lähetetään. Satelliittilähetysten osalta tämä merkitsee sitä, että lainkäyttövalta on sillä jäsenvaltiolla, jonka satelliittilähetysasemaa käytetään tai joka myöntää luvan käyttää lähetystaajuutta tai satelliittikapasiteettia. Kaikki nämä liittymäkohdat mainitaan kuitenkin direktiivin 2 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa. Jos kuitenkin yksi näistä perusteista riittää jäsenvaltion "lainkäyttövallan" perustelemiseksi, kyseessä oleva televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluisi jo ensimmäisen luetelmakohdan soveltamisalaan. Kuten komissio perustellusti huomauttaa, toista luetelmakohtaa ei tämän vuoksi tarvittaisi lainkaan. Ei voida kuitenkaan olettaa, että yhteisön lainsäätäjä sisällyttäisi säädöksiinsä ylimääräisiä säännöksiä.

40. Yhdistyneen kuningaskunnan yritykset selittää tämä ristiriita eivät vakuuta minua. Vastaajan mielestä direktiivin 2 artiklan 1 kohdan luetelmakohtien välistä suhdetta ei pidä arvioida "hierarkkisesti", kuten komissio on tehnyt, vaan sitä on pidettävä ennemminkin "kahtiajakona". Tässä on kyse mielestäni sanoja koskevasta riidasta, jolla ei ole suurtakaan painoarvoa. On nimittäin ilmeistä, että televisiolähetystoiminnan harjoittajaan ei voida samanaikaisesti soveltaa molempia luetelmakohtia, sillä toinen luetelmakohtahan koskee televisiolähetystoiminnan harjoittajia, *jotka eivät kuulu minkään jäsenvaltion lainkäyttövaltaan*. Tästä seuraa välttämättä, että ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettu "lainkäyttövalta" ei voi perustua toisessa luetelmakohdassa mainittuihin seikkoihin.

Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan säännös on *tältä näkökannalta* mielestäni selvä ja yksiselitteinen. Ei siis voida puhua epätäsmällisestä muotoilusta, kuten vastaaja väittää.

41. Myös vastaajan ilmaisema mielipide siitä, että direktiivin 2 artiklan 1 kohdan toinen luetelmakohta liittyy selvästi televisio-ohjelmien lähettämiseen satelliitin välityksellä niin, että ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetaan toisenlaista tilannetta, ei muuta mitenkään päätelmääni. Vaikka ensimmäinen luetelmakohta koskisikin televisiolähetysten lähettämistä maanpäällisen lähettimen välityksellä, kuten vastaaja olettaa, on kuitenkin jäljellä se tosiseikka, että kummassakin luetelmakohdassa käytetään käsitettä "lainkäyttövalta". Yhdistyneen kuningaskunnan väitteellä olisi merkitystä vain, jos tällä käsitteellä olisi eri merkitys kummassakin luetelmakohdassa. Mikään ei kuitenkaan tue tällaista olettamaa. On ennemminkin muistettava, että toisessa luetelmakohdassa viitataan selvästi ensimmäiseen luetelmakohtaan, kun siinä mainitaan televisiolähetystoiminnan harjoittajat, jotka "kuulumatta minkään jäsenvaltion lainkäyttövaltaan" käyttävät jäsenvaltion lähetystaajuutta, satelliittikapasiteettia tai satelliittilähetysasemaa.

42. Mielestäni vastaajan väitteillä ei voi jo tästäkään syystä olla merkitystä. Kuitenkaan ei ole vielä selvitetty, onko komission se käsitys paikkansapitävä, että jäsenvaltio, jonka lainkäyttövaltaan televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu, on se jäsenvaltio, johon tämä on sijoittautunut.

Direktiivin antamisen vaiheet

43. Komissio vetoaa väitteensä tueksi direktiivin syntyvaiheisiin. Se huomauttaa, että sen vuonna 1986 antaman direktiiviehdotuksen [29] mukaan 1 artiklan 1 kohta kuului seuraavasti:

"Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että kaikki televisiolähetykset, jotka ovat peräisin sen alueelta, ovat niiden säännösten mukaisia, joita sovelletaan kyseisessä jäsenvaltiossa yleisölle tarkoitettuihin televisiolähetyksiin."

Lisäksi komissio viittaa ehdotuksen perusteluihin. [30] Niissä ovat muun muassa edellä mainittua säännöstä koskevat seuraavat selitykset:

"43. Tämä artikla perustuu siihen periaatteeseen, että jokaisen yhteisössä vastaanotettavaksi tarkoitetun lähetyksen on oltava sen jäsenvaltion säännösten mukaisia, josta lähetykset ovat peräisin, toisin sanoen sen jäsenvaltion, johon lähetyksen lähettävä yritys on sijoittautunut — — .

44. Tällä säännöksellä korostetaan siis jäsenvaltioiden vastuuta varmistaa, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat lähetykset ovat kyseisessä valtiossa sovellettavien lakien ja näin ollen direktiivillä säädettyjen velvollisuuksien mukaisia. Tällä säännöksellä varmistetaan siten se, että yhteensovitetuilla aloilla on mahdollista sulkea pois vastaanottajavaltion lainsäädännön kumulatiivinen soveltaminen ja sen viranomaisten suorittama valvonta." [31]

44. Tämä aineisto osoittaa, että komissio lähti ehdotuksessaan siitä, että televisiolähetystoiminnan harjoittajan lähetysten on oltava sen jäsenvaltion lainsäädännön ja valvonnan alaisia, johon tämä toiminnanharjoittaja on sijoittautunut. Tästä aineistosta käy myös ilmi, että komissio katsoi, että viittaus siihen jäsenvaltioon, josta nämä lähetykset *ovat peräisin*, oli selvä ilmaisu tästä tarkoituksesta.

45. Vaikka tämä käsitys olisikin perusteltu, komissio voisi johtaa direktiivin syntyvaiheista vahvan argumentin 2 artiklan 1 kohdan tulkinnasta esittämiensä väitteiden tueksi. Kuten komissio aivan oikein toteaa, direktiivin perustelukappaleissa on ilmaisuja, jotka perustuvat kyseisten lähetysten osalta maahan, josta ne ovat peräisin tai niiden alkuperään. [32] Näitä ilmaisuja voidaan pitää todisteena siitä, että lainsäätäjä halusi pitää kiinni komission ehdotuksen mukaisesta 1 artiklan 1 kohdasta. Komission esittämistä

29 — EYVL 1986 C 179, s. 4.
30 — Bulletin EY, liite 5/86, s. 5 ja sitä seuraavat sivut.
31 — Ks. alaviite 30, s. 13 ja sitä seuraava sivu.
32 — Ks. edellä 33 kohta.

asiakirjoista voidaan siis vastoin vastaajan väitteitä päätellä, että komission kanta ei ole muuttunut ja myös, että neuvosto on omaksunut tämän kannan.

Tätä väitettä ei muuta se seikka, että direktiivin lopullinen versio ei perustu kyseisten lähetysten osalta maahan, josta ne ovat peräisin, vaan siihen jäsenvaltioon, jonka lainkäyttövaltaan televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu. Kuten komissio on vakuuttavasti ilman vastaajan vastaväitettä todennut, tämän muutoksen tarkoituksena oli ratkaista konkreettinen ongelma. Kysymys oli sen välttämisestä, että direktiiviä sovellettaisiin myös Berliinissä tiettyihin liittoutuneiden joukkojen yleisradioasemiin [33], jotka tosin olivat sijoittautuneet Saksaan, mutta jotka eivät kuuluneet tämän valtion lainkäyttövaltaan.

46. Komission direktiivin syntyvaiheisiin perustuva väite tuntuu ensi näkemältä erittäin valaisevalta. Olen kuitenkin sitä mieltä, että sille ei saada antaa liikaa painoarvoa. Tälle arviolle on ratkaisevaa mielestäni se seikka, että komissio ei ole muotoillut väitettään kovin yksiselitteisesti. Kuten juuri olen todennut, sellaisen jäsenvaltion käsite, josta kyseiset lähetykset *ovat peräisin*, voidaan yhdistää sekä komission että Yhdistyneen kuningaskunnan käsityksiin asiasta. [34] Se, että komissio on tulkinnut tätä käsitettä direktiiviehdotuksessaan tietyllä tavalla, ei sido yhteisöjen tuomioistuinta.

Muilta osin voidaan esittää kysymys siitä, miksi komissio käytti ehdotuksessaan epäselvää käsitettä sellaisesta jäsenvaltiosta, josta lähetys on peräisin, sen sijaan, että se olisi yksinkertaisesti puhunut jäsenvaltiosta, johon televisiolähetystoiminnan harjoittaja on sijoittautunut. Ehkä ei ole väärin olettaa, että epätarkka ja moniselitteinen käsite valittiin tietoisesti siksi, että löydettäisiin hyväksyttävä ratkaisu jäsenvaltioiden väliseen poliittisesti riidanalaiseen kysymykseen. Tämä voisi selittää myös sen, miksi direktiivissä ei määritellä käsitettä "lainkäyttövalta". Jos tämä olettama on oikea, komissio ja neuvosto ovat siis halunneet jättää yhteisöjen tuomioistuimen selvitettäväksi direktiivin keskeisen kysymyksen.

47. Myöskään direktiivin syntyvaiheista ei ainakaan minun nähdäkseni voida varmuudella päätellä, että komission esittämä kanta on oikea, eli että sillä jäsenvaltiolla, johon televisiolähetystoiminnan harjoittaja on sijoittautunut, on direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukainen "lainkäyttövalta".

33 — On muistettava, että komission alun perin esittämä ehdotus ei koskenut vain televisiota vaan myös radioalaa.

34 — Ks. edellä 33 kohta.

Euroopan neuvoston yleissopimus

komissio mukauttaa ehdotuksensa Euroopan neuvoston yleissopimuksen mukaiseksi." [35]

48. Sekä komissio että Yhdistynyt kuningaskunta vetoavat riidanalaisen kysymyksen osalta puolustamansa kannan tueksi edellä mainittuun Euroopan neuvoston yleissopimukseen rajat ylittävistä televisiolähetyksistä.

Koska vastaajan mukaan direktiivistä ei voida päätellä, että siinä olisi haluttu poiketa yleissopimuksen kyseisen alan säätelystä, direktiivin 2 artiklan 1 kohtaa voidaan ja pitää tulkita kuten yleissopimuksen vastaavaa määräystä. Yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen lähtökohtana on se valtio, jonka alueelta lähetys lähetetään.

49. Vastaaja viittaa siihen, että tämä yleissopimus, johon kaikki jäsenvaltiot ovat osallistuneet, tehtiin vain joitakin kuukausia ennen direktiivin antamista ja että direktiivissä viitataan nimenomaisesti yleissopimukseen. Yhteisö itse ei ole tämän yleissopimuksen sopimuspuoli eikä siten välittömästi siihen sidottu. Olisi kuitenkin ristiriitaista olettaa, että yhteisö olisi halunnut säädellä kyseistä alaa tavalla, joka eroaa radikaalisti siitä ratkaisusta, johon jäsenvaltiot ovat Euroopan neuvoston yleissopimuksen yhteydessä päätyneet. Muussa tapauksessa jäsenvaltioiden olisi pakko joko rikkoa yhteisön oikeuden mukaisia velvoitteitaan taikka yleissopimuksen määräyksiä.

50. Nämä selitykset eivät ole vakuuttavia. Olen ennemminkin komission kanssa samaa mieltä siitä, että tämän yleissopimuksen määräykset sisältävät vakuuttavia argumentteja, joita komission tulkinta direktiivin 2 artiklan 1 kohdasta tukee.

Yhdistynyt kuningaskunta vetoaa Eurooppa-neuvoston Rhodoksella 2. ja 3.12.1988 tekemiin päätelmiin, jotka kuuluvat seuraavasti:

"Eurooppa-neuvosto pyytää neuvostoa nopeuttamaan 'televisiotoiminta ilman rajoja' -direktiivin valmistelua ja toteaa, että

51. Jos direktiivin 2 artiklan 1 kohdan säännöstä verrataan yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen b alakohtaan, voidaan todeta merkittäviä eroja. Kun direktiivin kyseisen säännöksen ensimmäisessä luetelmakohdassa lähdetään *televisiolähetystoiminnan harjoittajasta*, yleissopimuksen vastaavan määräyksen b alakohdan i ja ii alakohdat (kuten a alakohtakin) koskevat *lähetyksiä*. Vain iii alakohta, joka on yksiselitteisesti toissijainen määräys, koskee televisiotoiminnan

35 — Bulletin EY, nro 12/1988, s. 8 ja sitä seuraavat sivut (10).

harjoittajaa. Tässä yhteydessä on ilmeistä, että televisiotoiminnan harjoittajan toimipaikan peruste vastaa suurelta osin sijoittautumisperustetta, joka komission mielestä sisältyy direktiivin 2 artiklan 1 kohtaan.

Kuten olen todennut, direktiivin säännöksen ensimmäisessä luetelmakohdassa todetaan se jäsenvaltio toimivaltaiseksi, jonka lainkäyttövaltaan kyseinen televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu. Lähetystaajuuden, satelliittikapasiteetin tai satelliittilähetysaseman käyttämisen perusteet ovat keskeisiä vain siinä tapauksessa, että kyseinen televisiolähetystoiminnan harjoittaja ei kuulu jäsenvaltion lainkäyttövaltaan. Yleissopimus perustuu sitä vastoin näihin perusteisiin satelliittilähetysten osalta. Yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen b alakohdan iii alakohdassa viitataan toissijaisesti televisiotoiminnan harjoittajan toimipaikkaan vain silloin, kun toimivaltaa ei voida määritellä edellä mainittujen perusteiden nojalla.

52. Nämä perustavanlaatuiset erot ovat olemassa myös, kun verrataan vain direktiivin säännöksen toista luetelmakohtaa yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen b alakohdan kanssa. Tarkasti sanoen näiden erojen osalta voidaan todeta seuraavaa: direktiivin mukaan ensisijaisesti toimivaltainen on se jäsenvaltio, jonka *lainkäyttövaltaan televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu*. Toissijaisesti toimivaltainen on jäsenvaltio, josta *televisiolähetys lähetetään*. Yleissopimuksen mukaan ensisijaisesti toimivaltainen on valtio, josta *televisiolähetys lähetetään*. Toissijaisesti toimivaltainen on valtio, jossa *televisiolähetystoiminnan harjoittajan toimipaikka* sijaitsee. Yleissopimuksen ensisijainen peruste vastaa siis direktiivin toissijaista perustetta. Tämän vuoksi voidaan helposti ajatella, että myös yleissopimuksen toissijainen peruste vastaa direktiivin ensisijaista perustetta. Tämän puolesta puhuu myös se seikka, että sijoittautumis- tai toimipaikkaperusteen lisäksi ei ole mitään muuta asiallista perustetta, johon toimivalta voitaisiin mielekkäästi liittää. Tästä seuraa, että direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa mainitulla jäsenvaltiolla, jonka lainkäyttövaltaan televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu, todellakin on täytynyt tarkoittaa sitä jäsenvaltiota, johon tämä on sijoittautunut.

53. Mielestäni myös Yhdistyneen kuningaskunnan oma väite vahvistaa tätä käsitystä. Vastaaja on nimittäin todennut vastineessaan, että se ei näe mitään estettä sille, että toimipaikka- tai sijoittautumisperustetta voidaan pitää perusteena sekä yleissopimuksen että direktiivin mukaisen jäsenvaltion toimivallan määrittämiseksi. Vastaaja myöntää näin, että tämä peruste on myös direktiivin osalta asiaankuuluva. Jos vastaajan tulkintaa seurataan, pitäisi kuitenkin olettaa, että direktiivissä ei missään kohdassa mainita tätä perustetta nimenomaisesti, koska 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa mainitulla "lainkäyttövallan" perusteella pitäisi olla toinen merkitys. Vastaaja ei kuitenkaan voinut antaa tyydyttävää vastausta siihen kysymykseen, mikä muu merkitys tällä perusteella voisi olla. Mielekkääseen tulkintaan päästään todellakin vain, jos komission kannan mukaisesti oletetaan, että televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu sen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, johon se on sijoittautunut.

54. Direktiivi annettiin vain joitakin kuukausia Euroopan neuvoston yleissopimuksen tekemisen jälkeen, kuten vastaaja on itse korostanut. On kuitenkin varmaa, että yhteisön lainsäätäjä otti tämän yleissopimuksen huomioon direktiivin antaessaan. [36] Kuten tämän oikeudenkäynnin asianosaiset ovat yksimielisesti todenneet, direktiiviehdotusta ei kuitenkaan muutettu sellaisilta osiltaan, jotka ovat tässä yhteydessä merkittäviä, niiden mukauttamiseksi yleissopimukseen. [37] Direktiivin 2 artiklan 1 kohdasta voidaan sen vuoksi tehdä vain se päätelmä, että yhteisön lainsäätäjä on tietoisesti valinnut Euroopan neuvoston yleissopimuksesta huomattavasti poikkeavan säätelyn.

55. Kuten komissio on perustellusti todennut, toisaalta direktiivin ja toisaalta yleissopimuksen väliset sisällölliset eroavaisuudet eivät ole yllätyksellisiä, koska kummallakin on omat tavoitteensa. Kun direktiivin tavoitteena on yhteismarkkinoiden toteuttamisen yhteydessä poistaa palvelujen vapaan liikkuvuuden esteet [38] ja kun siinä määritellään "yhtenäisen audiovisuaalisen alueen luomisen oikeudellinen kehys" [39], on Euroopan neuvoston yleissopimuksen tarkoituksena taas "helpottaa sopimuspuolten keskinäisten, rajat ylittävien televisio-ohjelmapalvelujen lähettämistä ja edelleenlähettämistä". [40]

Komissio on perustellusti todennut, että yleissopimuksen 16 artiklan kaltainen määräys ("Vain yhdelle sopimuspuolelle kohdistettu mainonta") ei olisi ollut soveltuva yhteismarkkinoiden toteuttamiseen tähtäävän sääntelyn yhteydessä.

56. Direktiivin ja Euroopan neuvoston yleissopimuksen välisillä eroavaisuuksilla ei myöskään ole haitallisia seurauksia, kuten Yhdistynyt kuningaskunta väittää. Näiden toimien välinen ristiriita on jo siitä syystä poissuljettu, että yleissopimuksen 27 artiklan 1 kappaleessa todetaan nimenomaisesti, että yhteisön jäsenvaltiot soveltavat keskinäisissä suhteissaan direktiivin kaltaisia yhteisön säännöksiä ja että ne soveltavat yleissopimuksen määräyksiä vain siinä tapauksessa, että "ei ole olemassa kyseistä erityisalaa koskevaa yhteisön määräystä". Tässä asiassa keskeisestä toimivallanjakokysymyksestä on kuitenkin nimenomainen säännös direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa.

Yleissopimusta tukevat kaikki vastaajan väitteet kärsivät siitä, että niissä ei joko lainkaan oteta huomioon yleissopimuksen 27 artiklan 1 kappaletta tai kyseistä määräystä yritetään vastoin sen selvää sanamuotoa tulkita suppeasti niin, että sen sovellettavuus yritetään rajata niihin tapauksiin, joissa direktiivin säännös poikkeaa yksiselitteisesti yleissopimuksen määräyksistä. Myös tämä edellytys täyttyisi, jos se yleensä olisi tässä yhteydessä asiaankuuluva.

36 — Ks. edellä 49 kohta.

37 — Kyseessä olevan säännöksen ilmaisujen edellä mainituilla muutoksilla ei ole mitään tekemistä yleissopimuksen kanssa, kuten on jo todettu (ks. edellä 45 kohta).

38 — Vrt. direktiivin toinen perustelukappale.

39 — Ks. tiettyjen satelliittien välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse edelleenlähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 27 päivänä syyskuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/83/ETY 12. perustelukappale (EYVL L 248, s. 15).

40 — Yleissopimuksen 1 artikla.

57. Olen tämän vuoksi sitä mieltä, että direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava niin, että televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu sen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, johon se on sijoittautunut.

Valitun perusteen tehokkuus

58. Lopuksi on vielä tarkasteltava sellaisia väitteitä, jotka koskevat kummankin asianosaisen esittämien perusteiden tehokkuutta. Sekä komissio että Yhdistynyt kuningaskunta yrittävät nimittäin todistaa, että toisen asianosaisen esittämä käsitys asiasta on epäasianmukainen eikä se johtaisi direktiivin kanssa yhteensoveltuviin tuloksiin. Ne ovat tämän vuoksi esittäneet joukon esimerkkejä ja viitanneet myös konkreettisiin tapauksiin.

Komissio väittää tässä yhteydessä erityisesti, että kahden keskenään ristiriitaisen perusteen käyttäminen yhteisön toimivaltaisen jäsenvaltion määrittämisessä johtaisi päällekkäisyyksiin ja aukkoihin. Yhdistyneen kuningaskunnan esittämä peruste johtaisi jopa oikeudelliseen epävarmuuteen, jos kaikki jäsenvaltiot soveltaisivat kyseistä perustetta.

59. Kuten edellä on todettu, direktiivin taustalla on se ajatus, että siinä tarkoitetut televisiolähetykset kuuluisivat periaatteessa vain *yhden ainoan* jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen.[41] Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan yhteydessä sovellettavan perusteen täytyy siksi olla sellainen, että sillä voidaan määrittää toimivaltainen jäsenvaltio yksiselitteisesti. Yhtä ilmeistä on, että *kaikkien* jäsenvaltioiden on sovellettava tätä perustetta yhtenäisesti.

60. Yhdistynyt kuningaskunta on sitä mieltä, että on epäasianmukaista ottaa perusteeksi televisiolähetystoiminnan harjoittajan "sijoittautuminen". Oikeuskäytännöstä ilmenee nimittäin, että yritys voi olla sijoittautunut useaan jäsenvaltioon. Televisiolähetystoiminnan harjoittaja voi siksi olla yhden jäsenvaltion lisäksi sijoittautunut toissijaisesti toisiin jäsenvaltioihin. Komission tukema peruste on siksi liian epämääräinen, eikä sen perusteella voida määritellä toimivaltaista jäsenvaltiota yksiselitteisesti. Vastaajan mielestä sen esittämä peruste on helposti sovellettavissa, koska se nojautuu vain teknisiin lähtökohtiin. Se vastaa tämän vuoksi myös direktiivin ja EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan tavoitetta.

61. Ei voida kiistää sitä, etteikö komission esittämä tulkinta voisi johtaa vaikeuksiin. Komissio on myös myöntänyt tämän avoimesti istunnossa. Tämän selventämiseen riittää yksi esimerkki. Das Zweite Deutsche Fernsehenin (jäljempänä ZDF) toimipaikka on Saksassa. Sillä on kuitenkin myös toimistoja ulkomailla, kuten Pariisissa, jos en erehdy. Ei voida epäillä, etteivätkö tällaiset

41 — Vrt. edellä 26 kohta.

toimistot merkitsisi EY:n perustamissopimuksen 52 artiklassa tarkoitettua sijoittautumista. Tuskin kukaan kuitenkaan tämän perusteella olettaa, että ZDF kuuluisi näin ollen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti Ranskan lainkäyttövaltaan. Näin ollen on ilmeistä, että direktiivin tavoitteiden kannalta ei riitä, että nojaudutaan vain sijoittautumisperusteeseen. Muutoin olisi olemassa vaara, että vastoin direktiivin perustana olevaa käsitettä useammat jäsenvaltiot voisivat olla toimivaltaisia samaan televisiolähetystoiminnan harjoittajaan nähden.

62. Komissio on oikeudenkäynnin aikana yrittänyt selvittää nämä vaikeudet selventämällä ja yksityiskohtaistamalla puolustamaansa perustetta. Se on viitannut muun muassa siihen, että perusteeksi voitaisiin ottaa se, missä kyseisen televisiolähetystoiminnan harjoittajan hallintokeskus sijaitsee. Se on kantajan vastauksessaan väittänyt asian riippuvan siitä, onko kyseinen toiminnanharjoittaja sijoittautunut jäsenvaltioon todellakin *televisiolähetystoiminnan harjoittajana*. Jäsenvaltioilla on tiettyä harkintavaltaa toimivaltansa määrittelyssä televisiolähetystoiminnan harjoittajien osalta. Jäsenvaltioiden käyttämien käsitteiden tai perusteiden on kuitenkin joka tapauksessa periaatteessa ja olemuksensa mukaisesti perustuttava sijoittautumisen käsitteeseen.

Toisiinsa sidoksissa olevien yritysten ongelman osalta komissio on esittänyt näkemyksen, jonka mukaan asia riippuu siitä, ovatko ne selvästi eri ("recognizably different") televisiolähetystoiminnan harjoittajia vaiko eivät. Se on yrittänyt havainnollistaa tätä viittaamalla Canal Plus -konserniin. Ranskaan sijoittautunut Canal Plus -emoyhtiö, joka toimii siellä televisiolähetystoiminnan harjoittajana, kuuluu kyseisen valtion lainkäyttövaltaan. Tähän yhtiöön sidoksissa olevat, toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneet yritykset, kuten Canal Plus TVCF (Belgia), Canal Plus España (Espanja) ja Premiere (Saksa) ovat emoyhtiöstä selvästi erillisiä televisiolähetystoiminnan harjoittajia, jotka sen vuoksi kuuluvat sen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, johon ne kulloinkin ovat sijoittautuneet.

63. Vastaajan hyväksi on todettava, että komission väitteet ovat ennemminkin yleisiä eikä niille löydy direktiivistä nimenomaista tukea. Minusta näyttää kuitenkin siltä, että nämä vaikeudet perustuvat asian luonteeseen. Jos nojaudutaan "sijoittautumisen" perusteeseen, on välttämättä löydettävä vastaus siihen kysymykseen, miten voidaan määritellä toimivaltainen jäsenvaltio, jos yritys on sijoittautunut useampaan jäsenvaltioon. Se, *miten* tähän kysymykseen on komission käsityksen mukaan vastattava, ilmenee mielestäni riittävän selvästi komission selvityksistä. Näin ollen yrityksen sijoittauduttua useampaan jäsenvaltioon toimivaltainen jäsenvaltio on se, johon televisiolähetystoiminnan harjoittaja on *sellaisenaan* sijoittautunut, toisin sanoen se valtio, jossa televisiolähetystoiminnan harjoittaja harjoittaa tällaiselle yritykselle ratkaisevaa toimintaa.

En epäile, etteikö tästä perusteesta päästäisi mielekkäisiin ja asianmukaisiin tuloksiin. Vaikuttaa todellakin asianmukaiselta pitää televisiolähetystoiminnan harjoittajan osalta sitä jäsenvaltiota toimivaltaisena, jonka alueella televisiolähetystoiminnan harjoittajan toiminnan ydinalue sijaitsee. Tähän kuuluu, kuten edellä mainitussa komission direktiivi-

ehdotuksessa [42] esitetään, erityisesti ohjelmiston muodostamisesta ja lähetettävien ohjelmien kokoonpanosta päättäminen. Myös silloin, kun televisiolähetystoiminnan harjoittaja on sijoittautunut useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon, voidaan kuitenkin aina määritellä *yksi* jäsenvaltio, jolle kuuluu toimivalta näiden seikkojen perusteella.

Kuten komissio on todennut vastaajan esittämättä vastaväitettään, melkein kaikki jäsenvaltiot Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta noudattavat komission esittämää kantaa. [43] Käytännössä tähän mennessä ei näytä syntyneen juurikaan vaikeuksia. Myös tämä puoltaa sitä olettamaa, että mainituista vaikeuksista riippumatta televisiolähetystoiminnan harjoittajan sijoittautumiseen nojautuva peruste on soveltuva peruste toimivaltaisen jäsenvaltion määrittämiseksi.

64. Yhdistyneen kuningaskunnan esittämällä perusteella, jonka mukaan on otettava lähtökohdaksi se jäsenvaltio, josta lähetys tosiasiassa lähetetään, on ensi silmäyksellä se etu, että tätä perustetta on helpompi soveltaa. Ei juurikaan tarvita oikeudellista arviointia tai punnintaa sen toteamiseksi, minkä jäsenvaltion lähetystaajuutta, satelliittikapasiteettia tai satelliittilähetysasemaa televisiolähetystoiminnan harjoittaja käyttää. Tämä arviointi puoltaa selvästi vastaajan esittämää perustetta.

65. On kuitenkin otettava huomioon, että tähän perusteeseen liittyy samalla vakavia haittoja. Komission tässä yhteydessä mainitsemat konkreettiset esimerkit osoittavat sen selvästi.

66. Komissio on seuraavaksi viitannut siihen mahdollisuuteen, että televisiolähetystoiminnan harjoittaja lähettää saman ohjelman eri aikoihin eri jäsenvaltioissa sijaitsevien satelliittiyhteyksien välityksellä. [44] Lisäksi se on esittänyt tapauksen jäsenvaltioon A sijoittautuneesta televisiolähetystoiminnan harjoittajasta, joka käyttää jäsenvaltioiden B, C ja D satelliittiasemia ohjelmiensa eri osien lähettämiseen. Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan kummassakin tapauksessa *useampi* jäsenvaltio olisi toimivaltainen *yhden* toiminnanharjoittajan osalta.

Yhdistynyt kuningaskunta ei kiistä tätä tulosta, mutta se on kuitenkin sitä mieltä, että tulos olisi yhteensoveltuva direktiivin säännösten kanssa. Ensimmäisen tapauksen osalta olisi huomattava, että tietty lähetys on kulloinkin yhden ainoan jäsenvaltion valvonnassa. Toisen tapauksen osalta vastaaja väittää, että komission kannan perusteella olisi vaikeaa määrittää yksinään toimivaltainen jäsenvaltio. Sitä vastoin vastaajan itsensä esittämä peruste olisi toimivallan jaon selvä perusta.

42 — Vrt. alaviitteet 23 ja 24.

43 — Tämä ei päde Suomeen komission suullisessa käsittelyssä esittämien tietojen mukaan.

44 — Televisiolähetystoiminnan harjoittaja voisi esimerkiksi lähettää osan ohjelmistaan (kuten aamulähetykset) yhdestä jäsenvaltiosta ja toisen osan (kuten iltaohjelmat) toisesta jäsenvaltiosta.

67. Nämä Yhdistyneen kuningaskunnan esittämät väitteet eivät ole minusta vakuuttavia. Vastaaja on kuitenkin oikeassa viitatessaan siihen, että komissio ei ole osoittanut, että sen muodostamat esimerkkitapaukset esiintyvät käytännössä. Mielestäni ei ole tarpeen ainakaan tässä yhteydessä *konkreettiset* tapaukset huomioon ottaen laajentaa näitä väitteitä vielä pikemminkin teoreettisiin tapauksiin.

68. Komission tietojen mukaan, joita vastaaja ei ole kiistänyt, televisiolähetystoiminnan harjoittaja FilmNet lähettää ohjelmiaan sekä Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevan satelliittiaseman että Luxemburgissa sijaitsevan satelliittiaseman välityksellä. Samojen tietojen mukaan ZDF käyttää ohjelmiensa välitykseen Saksassa sijaitsevaa maanpäällistä lähetintä ja samalla Luxemburgissa sijaitsevaa satelliittiasemaa. Kummassakin tapauksessa Yhdistyneen kuningaskunnan kanta johtaa siihen, että kaksi jäsenvaltiota ovat toimivaltaisia yhden ja saman televisiolähetystoiminnan harjoittajan sekä samojen ohjelmien osalta.

69. Vastaaja myöntää, että sen kaksinkertaisen valvonnan välttämistä koskevaa väitettä täytyisi soveltaa käyttämällä "lähetyksen alkuperäisen paikan implisiittistä käsitettä" (implied concept of primary point of transmission). Kyse ei ole mitenkään uudesta käsitteestä. Sen mukaan etusijalla on aina se paikka, missä maanpäällinen lähetys tapahtuu. Jos sellaista ei ole, ratkaisu on löydettävä kansainvälisten sopimusten avulla.

70. Tämän myöntäminen osoittaa mielestäni perusteettomaksi vastaajan sen väitteen, että sen esittämän perusteen avulla voitaisiin määrittää toimivaltainen jäsenvaltio yksinkertaisesti ja selvästi. Myös Yhdistyneen kuningaskunnan kannattaman perusteen soveltaminen voi johtaa rajausta koskeviin ongelmiin. Kuten Yhdistynyt kuningaskunta itse myöntää, näiden kysymysten ratkaisemiseksi tarvitaan kansainvälisiä sopimuksia. Jos jäsenvaltioon A sijoittautunut televisiolähetystoiminnan harjoittaja lähettää ohjelmiaan jäsenvaltioissa B ja C sijaitsevien satelliittiasemien välityksellä, vastaajan esittämän perusteen nojalla ei voida selvittää, onko jäsenvaltio B vai C toimivaltainen. Tässä on mielestäni tämän väitteen ratkaiseva puute.

Myös komission esittämän perusteen soveltaminen aiheuttaa joitakin vaikeuksia, kuten juuri olen osoittanut. Nämä vaikeudet voidaan kuitenkin ratkaista ilman muita lainsäädäntötoimia. Tästä seuraa, että kyseinen peruste on myös käytännöllisessä mielessä vastaajan esittämää perustetta parempi.

71. Lopuksi on tutkittava myös vastaajan väitettä siitä, että komission esittämä peruste sisältää väärinkäytön vaaran. Jos nojauduttaisiin nimittäin sijoittautumispaikkaan, televisiolähetystoiminnan harjoittajan olisi vain sijoittauduttava toiseen jäsenvaltioon välttääkseen tietyn jäsenvaltion säännösten soveltamisen.

72. Tämä väite on perusteeton. Ensinnäkin on muistettava, että myöskään jäsenvaltion toimivallan määrittämistä koskevan komission kannan mukaan ei riitä, että televisiolähetystoiminnan harjoittajalla on tässä jäsenvaltiossa jokin sijoittautumispaikka, esimerkiksi pelkkä toimisto. Huomioon otettava jäsenvaltio on ennen kaikkea se, johon kyseinen yrittäjä on todella sijoittautunut *televisiolähetystoiminnan harjoittajana*. [45] Tällaisen sijoittautumispaikan siirtämistä ei voida toteuttaa kovin yksinkertaisesti, kuten vastaaja näyttää olettavan.

Toiseksi on huomattava, että yhteisöjen tuomioistuin ei estä jäsenvaltioita vastustamasta tiettyjen edellytyksien täyttyessä sitä, että televisiolähetystoiminnan harjoittaja kiertää niiden lainsäädännön. Viittaan tässä vain asiassa C-23/93, TV10, 5.10.1994 annettuun tuomioon. [46] Tältä osin viittaan ratkaisuehdotukseeni tässä asiassa [47] sekä vastaaviin selvityksiin tänään antamassani ratkaisuehdotuksessa asiassa C-11/95. [48]

Lopuksi ja ennen kaikkea on todettava, että väärinkäytön vaara on verrattomasti suurempi, jos toimitaan Yhdistyneen kuningaskunnan esittämällä tavalla. Televisiolähetystoiminnan harjoittaja, joka lähettää ohjelmiaan jäsenvaltiossa A olevan satelliittiaseman välityksellä, voisi nimittäin aivan helposti kiertää tämän valtion lainsäädännön niin, että se kierrättää ohjelmansa jäsenvaltiossa B sijaitsevan satelliittiaseman kautta.

73. Edellä todetusta seuraa, että komission esittämä peruste toimivaltaisen jäsenvaltion määrittämiseksi on myös sikäli Yhdistyneen kuningaskunnan esittämää perustetta parempi, että se perustuu suhteellisen vakaaseen ja vaikeasti muutettavissa olevaan tilanteeseen. Edellä esitetyn mukainen sijoittautumispaikan siirtäminen vaatii tiettyjä seikkoja, kun sitä vastoin sen jäsenvaltion vaihtaminen, josta ohjelmat lähetetään, on jo nykyisellä tekniikalla mahdollista lyhyessä ajassa.

74. Sekä komissio että Yhdistynyt kuningaskunta ovat vedonneet tässä yhteydessä asian C-327/93 keskeisiin tosiseikkoihin. Asiassa oli kysymys toiminnanharjoittajasta, joka lähetti ohjelmansa Alankomaista ja sittemmin Tanskasta, mutta joka komission mielestä oli kuitenkin sijoittautunut Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Jos komissio on oikeassa (minkä puolesta puhuu moni seikka), olisi tämä asia todella hyvä esimerkki niistä vaikeuksista, joita voi syntyä Yhdistyneen kuningaskunnan mukaisesta kannasta. Mielestäni ei kuitenkaan ole tarpeen käsitellä tätä asiaa tässä yhteydessä tarkemmin. [49]

45 — Ks. edellä 62 kohta.

46 — Asia C-23/93, TV10, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4795).

47 — Ratkaisuehdotus 16.6.1994 (Kok. 1994, s. I-4797).

48 — 72 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

49 — Asia C-327/93 on poistettu yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 29.3.1996 antamalla määräyksellä rekisteristä sen jälkeen, kun ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt kansallinen tuomioistuin oli peruuttanut kysymyksensä.

75. Välituloksena on näin ollen todettava, että komission kanta direktiivin 2 artiklan 1 kohdan tulkinnasta on oikea. Jäsenvaltio, jonka lainkäyttövaltaan televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu, on se valtio, johon televisiolähetystoiminnan harjoittaja on sijoittautunut. Tämän säännöksen toisessa luetelmakohdassa mainitut liityntäperusteet (jäsenvaltio, jonka lähetystaajuutta, satelliittikapasiteettia tai satelliittilähetysasemaa käytetään) ovat relevantteja vain sen televisiolähetystoiminnan harjoittajan osalta, jotka eivät kuulu minkään jäsenvaltion lainkäyttövaltaan. Vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 43 luku, joka ei perustu televisiolähetystoiminnan sijoittautumispaikkaan, vaan ainoastaan paikkaan, josta lähetys suoritetaan, käytettyyn lähetystaajuuteen ja muihin perusteisiin [50], on siksi direktiivin 2 artiklan 1 kohdan (ja 3 artiklan 2 kohdan) vastainen.

Muut direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ja 3 artiklan 2 kohdan rikkomiset

76. Komissio väittää, että Yhdistynyt kuningaskunta on rikkonut direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ja 3 artiklan 2 kohdan säännöksiä vielä kolmen muun seikan osalta. [51]

77. Komissio väittää ensin, että vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 43 luku perustuu lähetysten vastaanottamiseen Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai muussa jäsenvaltiossa, kun taas direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tätä ei pidetä perusteena toimivaltaisen jäsenvaltion määrittelyssä.

78. Siltä osin kuin 43 luvun vastaavien viittausten tarkoituksena on, kuten vastaaja väittää, sulkea niiden soveltamisalan ulkopuolelle televisiolähetykset, jotka on tarkoitettu vastaanotettaviksi vain muissa kuin jäsenvaltioissa, se on direktiivin 2 artiklan 3 kohdan mukainen eikä siis moitittava. Kantajan vastauksesta kuitenkin ilmenee, että komissio vastustaa Yhdistyneen kuningaskunnan kyseistä vastaanottamisperustetta, koska Yhdistynyt kuningaskunta on toimivaltainen kaikkien sen lainkäyttövaltaan kuuluvien televisiolähetystoiminnan harjoittajien osalta eikä vain niiden osalta, joiden lähetykset on tarkoitettu Yhdistyneen kuningaskunnan yleisön vastaanotettaviksi. Tämä väite on siis rinnastettavissa joko juuri tutkittuun (ja perustelluksi todettuun) väitteeseen siitä, että Yhdistynyt kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaisia perusteita toimivallan määrittämiselle, tai siihen vielä tutkittavaan väitteeseen, jonka mukaan vastaaja tekee perusteettomasti eron DSS:n ja NDSS:n välillä.

Olen siksi sitä mieltä, että komission tätä kanneperustetta ei ole tarpeen tutkia yksityiskohtaisemmin.

50 — Ks. edellä 15 kohta.

51 — Ks. edellä 28 kohta ja sitä seuraava kohta.

79. Komissio moittii vastaajaa toiseksi siitä, että se ei ole varmistanut, että kolmansista maista peräisin olevat ja toisen jäsenvaltion väestön vastaanotettaviksi tarkoitetut lähetykset, joiden osalta samalla käytetään Yhdistyneen kuningaskunnan lähetystaajuutta, ovat niiden säännösten mukaisia, joita sovelletaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa yleisölle tarkoitettuihin lähetyksiin.

Vastaaja väittää sitä vastoin, että kyseessä on oletuksenvarainen tapaus. Ei voida olettaa, että Yhdistynyt kuningaskunta myöntäisi kolmannen maan lähettäjälle luvan sellaisen lähetystaajuuden käyttämiseen ilman valvontaa. Tämä ei kuitenkaan riitä osoittamaan komission väitettä vääräksi. Vastaaja myöntää sitä vastoin näin epäsuorasti, että sellainen tapaus olisi mahdollinen. Vaikka kyseessä olisikin epätodellinen tapaus, on komission väite mielestäni perusteltu.

80. Merkittävin on mielestäni komission tässä esittämä kolmas ja viimeinen väite, jonka mukaan DSS:n ja NDSS:n välinen erottelu on direktiivin 2 artiklan 1 kohdan rikkomista, joka seuraa välittömästi 43 luvussa huomioon otettujen teknisten perusteiden välisestä erottelusta. Jäsenvaltioilla on nimittäin velvollisuus huolehtia siitä, että *kaikki* televisiolähetykset, joita niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat lähettävät, ovat niiden säännösten mukaisia, joita sovelletaan yleisölle tarkoitettuihin lähetyksiin.

81. Tältäkään osin ei ole aivan yksiselitteistä, mikä on tämän väitteen ulottuvuus. Komissio väittää erityisesti, että DSS:ää koskevassa vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 44 luvun 3 pykälässä säädetään, että 16 luvun 2 pykälän g ja h momentin säännöksiä sovelletaan vastaavasti, kun taas näin ei säädetä NDSS:ää koskevassa 45 luvussa. Koska lain 16 luvun 2 pykälän g ja h momentin säännöksillä on tarkoitus panna täytäntöön direktiivin 4 ja 5 artikla, voitaisiin komission esittämä väite ymmärtää niin, että vastaajaa syytettäisiin siitä, että se ei ole huolehtinut siitä, että NDSS noudattaa direktiivin 4 ja 5 artiklan säännösten vaatimuksia. Tämä on Ranskan tasavallan huomautusten ydinkohdan muodostava väite.

82. Sekä komissio että Yhdistynyt kuningaskunta ovat kuitenkin selittäneet yksimielisesti, että kysymys siitä, onko Yhdistynyt kuningaskunta noudattanut sille direktiivin 4 ja 5 artiklan perusteella kuuluvia velvoitteitaan NDSS:n osalta, on *toisen* oikeudenkäynnin kohteena.

83. Komission tässä oikeudenkäynnissä esittämä väite näyttää tämän vuoksi lähinnä muodolliselta. Se voidaan näin ollen muotoilla seuraavasti: kun DSS kuuluu jo lain perusteella — vuoden 1990 *Broadcasting Actin* 44 luvun 3 pykälän kautta — lain 16 luvun 2 pykälän g ja h momentin vaatimusten soveltamisalaan, NDSS ei sitä vastoin kuulu tähän soveltamisalaan.

84. Mielestäni ei ole epäilystä siitä, etteikö tämä väite olisi perusteltu. Yhdistynyt kuningaskunta ei kiistä sitä, että NDSS:ään sovelletaan lievempää järjestelmää kuin DSS:ään. Se esittää kuitenkin puolustukseksi direktiivin 3 artiklan 1 kohdan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on voitava antaa lainkäyttövaltaansa kuuluviin televisioyhtiöihin sovellettavia "tarkempia tai tiukempia sääntöjä tässä direktiivissä tarkoitettujen alojen osalta". Näitä tiukempia sääntöjä ei tarvitse soveltaa kaikkiin lähetyksiin.

Tämä väite on jo siitäkin syystä kyseenalainen, että direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että *kaikki televisiolähetykset*, joita lähettävät kyseisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat, ovat niiden säännösten mukaisia, joita sovelletaan *yleisölle tarkoitettuihin televisiolähetyksiin*. Joka tapauksessa on todettava, että jäsenvaltioiden on direktiivin 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti varmistettava, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat noudattavat *tämän direktiivin* säännöksiä. Niihin kuuluvat myös 4 ja 5 artikla, jotka on tarkoitettu pantaviksi täytäntöön lain 16 luvun 2 pykälän g ja h momentin säännöksillä. Lain 45 luvun säännöksissä ei kuitenkaan säädetä, että näitä säännöksiä olisi sovellettava myös NDSS:ään.

85. Yhdistynyt kuningaskunta väittää kuitenkin, että se on noudattanut tätä velvoitetta, koska vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 188 luvun perusteella on mahdollista määrätä NDSS noudattamaan direktiivin 4 ja 5 artiklaa. Tämä ei kuitenkaan muuta sitä, että kansallisissa säännöksissä tehdään ero niiden televisiolähetystoiminnan harjoittajien, joihin kyseisiä direktiivin säännöksiä *on sovellettava*, ja sellaisten toiminnanharjoittajien, joihin näitä säännöksiä *voidaan soveltaa*, välillä. Jo tämä muodollisesti erilainen kohtelu on mielestäni direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ja 3 artiklan 2 kohdan vastaista, joten komission väite on perusteltu.

Todettakoon vielä, että kysymys siitä, varmistaako Yhdistynyt kuningaskunta *tosiasiallisesti* sen, että NDSS noudattaa direktiivin 4 ja 5 artiklan säännöksiä, ei ole tämän oikeudenkäynnin kohteena.

Direktiivin 2 artiklan 2 kohdan säännösten rikkominen

86. Komissio syyttää Yhdistynyttä kuningaskuntaa lisäksi direktiivin 2 artiklan 2 kohdan rikkomisesta siltä osin kuin vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 43 luvun määritelmä käsittää myös toisen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat.

87. Tämä väite on välttämättä perusteltu direktiivin 2 artiklan 1 kohdan osalta tehtyjen toteamusten nojalla. Kansallisen lain

43 luvun mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan toimivalta ulottuu kaikkiin televisiolähetystoiminnan harjoittajiin, jotka lähettävät ohjelmansa Yhdistyneestä kuningaskunnasta. Tämä koskee myös toiminnanharjoittajia, jotka ovat sijoittautuneet toiseen jäsenvaltioon ja jotka siten kuuluvat tämän jäsenvaltion toimivaltaan. [52] Yhdistynyt kuningaskunta harjoittaa näin ollen direktiivin 2 artiklan 2 kohdan vastaista kaksinkertaista valvontaa.

88. Muistutettakoon vielä siitä, että kyseisen säännöksen sanamuoto ei estä tässä esitettyä tulkintaa. [53] Yhdistynyt kuningaskunta vetoaa siis väärin perustein siihen, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen televisiolähetystoiminnan harjoittajan, joka lähettää ohjelmiaan kuitenkin Yhdistyneestä kuningaskunnasta, lähetykset eivät ole "toisesta jäsenvaltiosta tulevia televisiolähetyksiä".

89. Lopuksi komissio väittää Yhdistyneen kuningaskunnan rikkoneen vielä 2 artiklan 2 kohtaa luvanvaraisten ohjelmapalvelujen osalta, koska ne voivat sisältää televisiolähetyksiä, joita on alunperin voinut lähettää toisen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluva televisiolähetystoiminnan harjoittaja.

Vastaaja on myöntänyt, että vuoden 1990 *Broadcasting Act*in kyseisiä säännöksiä (46 ja 47 luku) voidaan teoriassa käyttää toisista jäsenvaltioista tulevien täydellisten kaapelipalvelujen edelleenlähettämisten luvanvaraistamiseen. Käytännössä ITC ei kuitenkaan käytä tätä mahdollisuutta Yhdistyneelle kuningaskunnalle direktiivin perusteella kuuluvat jäsenyysvelvoitteet muistaen. Lain 188 luvun perusteella on lisäksi mahdollista velvoittaa ITC toimimaan direktiivissä edellytetyllä tavalla.

90. Tältä osin on myös todettava, että direktiivin 2 artiklan 2 kohdan rikkominen on mahdollista kansallisen lain sanamuodon mukaan ja että tämän mahdollisuuden poissulkemiseksi tarvitaan erityisiä hallinnollisia toimenpiteitä. Komission väite on siksi mielestäni myös tältä osin perusteltu.

91. Komission kanne on tämän vuoksi kokonaan perusteltu ottaen huomioon sen rajauksen, jonka se on tehnyt oikeudenkäynnin aikana paikallisten palvelujen osalta. [54]

92. Oikeudenkäyntikuluista päättäminen määräytyy yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaisesti.

52 — Komissio mainitsi istunnossa tästä esimerkkinä Itävaltaan sijoittautuneen televisiolähetystoiminnan harjoittajan, jolle Yhdistynyt kuningaskunta oli jokin aika sitten myöntänyt NDSS-toimiluvan.

53 — Ks. edellä 33 kohta.

54 — Ks. 24 kohta ja sitä seuraava kohta.

C Ratkaisuehdotus

93. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että Yhdistynyt kuningaskunta on jättänyt noudattamatta televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY 2 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 3 artiklan 2 kohdan perusteella sille kuuluvia jäsenyysvelvoitteitaan, koska

a) se on satelliittien välityksellä lähetettävien televisiolähetysten osalta ottanut käyttöön vuoden 1990 *Broadcasting Act*in 43 luvussa mainitut perusteet niiden satelliittien välityksellä toimivien televisiolähetystoiminnan harjoittajien määrittämiseksi, jotka kuuluvat Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttövaltaan ja koska se on tämän lainkäyttövallan rajoissa soveltanut erilaista järjestelmää sisäisiin satelliittipalveluihin ja muihin kuin sisäisiin satelliittipalveluihin,

ja koska

b) se on valvonut toisen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvan televisiolähetystoiminnan harjoittajan lähettämiä ohjelmia silloin, kun kyseiset ohjelmat on lähetetty muun kuin sisäisen satelliittipalvelun välityksellä tai kun niitä on tarjottu yleisölle luvanvaraisina ohjelmapalveluina.

Lisäksi ehdotan, että Yhdistynyt kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, lukuun ottamatta Ranskan tasavallan oikeudenkäyntikuluja, joista tämän on itse vastattava.